

การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาโดยชุมชนในยุคดิจิทัล: ฉากทัศน์ในการปรับตัวสำหรับนักท่องเที่ยวสายมูเตลู Community-Based Faith Tourism in the Digital Age: A Perspective on Adaptation for Spiritual Tourists

ปวีณา งามประภาสม

Paweena Ngamprapasom

อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Lecturer from the Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Lampang University

*Corresponding Author Email: Nookkynich@gmail.com

Received: 4 August 2024

Revised: 17 September 2024

Accepted: 25 September 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ นำเสนอเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาที่ได้รับความนิยมมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวสายมูเตลู ซึ่งมีการปรับตัวและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม โดยในการปรับตัวของชุมชนท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในยุคดิจิทัลนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่เจ้าของสถานที่เชิงศรัทธาต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อออนไลน์ แพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือเสริมสร้างกระบวนการรับรู้และเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวได้ง่ายมากขึ้น เช่น เฟซบุ๊ก อินตราแกรม และยูทูบ ในการนำเสนอกิจกรรม พิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ หรือแอปพลิเคชันนำเสนอข้อมูลความเชื่อ ประวัติศาสตร์ของสถานที่ หรือพิธีกรรมนั้น ๆ แก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวสายมูเตลูก็มีการปรับตัวเพื่อเข้าถึงข้อมูลและสามารถวางแผนท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการค้นหาข้อมูล การติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ที่สะดวกมากขึ้น นอกจากการใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์นวัตกรรมยังถูกนำมาใช้เพื่อพัฒนาประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว เช่น เทคโนโลยี AR ซึ่งช่วยให้นักท่องเที่ยวสัมผัสประสบการณ์ที่มีความสมจริง ช่วยในการตัดสินใจเลือกแพ็คเกจการท่องเที่ยวให้ตรงความต้องการและงบประมาณของตน ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาโดยชุมชนในยุคดิจิทัลเป็นการผสมผสานระหว่างความเชื่อ ความศรัทธาและเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการปรับตัว และนวัตกรรมที่ถูกนำมาใช้เสริมสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำของนักท่องเที่ยว ทั้งเชื่อมโยงชุมชนกับนักท่องเที่ยวได้ในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา, นักท่องเที่ยว, มูเตลู

Abstract

This academic article presents the increasing popularity of faith tourism, especially the spiritual tourism group, which has adapted and developed new innovations to meet the tourism needs of specific groups of tourists. In adapting faith tourism communities in the digital age, is important for owners of faith sites to adapt to the changing behavior of tourists, whether by using online media and various digital platforms as tools to enhance the awareness process and connect the community with tourists more easily, such as Facebook, Instagram, and YouTube to present activities, rituals, beliefs, or applications to present information on beliefs, history of the place, or rituals to tourists. In addition, spiritual tourists have adapted to access information and plan their trips more effectively, whether it is searching for information, communicating through online channels that are more convenient. In addition, spiritual tourists have adapted themselves to access information and

plan their trips more effectively, whether it is searching for information or communicating through more convenient online channels. Therefore, religious tourism by communities in the digital age is a combination of beliefs, faith, and technology to help adapt and innovations are used to enhance the memorable experience of tourists, as well as connecting the community with tourists in an era of rapid technological advancement. In addition to using technology for public relations, innovations are also being used to improve the tourist experience, such as AR technology, which allows tourists to experience real-world experiences, helping them decide on a tour package that suits their needs and budget. Therefore, community-based religious tourism in the digital age is a combination of belief, faith, and technology to help adapt and innovations are used to enhance the memorable experiences of tourists, and to connect communities with tourists in an era of rapid technological advancement.

Keywords: Faith Tourism, Tourists, Mutelu

บทนำ

โลกปัจจุบัน หลายคนไม่อาจปฏิเสธถึงความสำคัญของการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลได้ ตั้งแต่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ได้ขยายเป็นวงกว้าง เปิดโอกาสให้ผู้คนทั่วโลกได้เข้าถึงและมีโอกาสใช้เทคโนโลยี ทำให้พฤติกรรมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก ทั้งการค้นหาข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล การเผยแพร่ข้อมูล การแลกเปลี่ยนข้อมูล การติดต่อสื่อสาร และการทำธุรกรรมต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งผู้คนส่วนใหญ่มีโทรศัพท์มือถือส่วนบุคคลที่สามารถเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต การทำงาน การติดต่อสื่อสาร ส่วนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ให้ความสำคัญต่อเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น

สถานการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงความเชื่อและความศรัทธา ในช่วงปี 2566 ได้รับความนิยมไปทั่วโลก ตามรายงานของ Future Markets Insight กล่าวว่าในปีพ.ศ.2565 การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา (Faith-Based Tourism) สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศต่าง ๆ เป็นจำนวน 13,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 465,800 ล้านบาท และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 40,920 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ.2576 หรือประมาณ 1.4 ล้านล้านบาท ในส่วนของประเทศไทย การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา (Faith-Based Tourism) หรือท่องเที่ยวสายมูเตลู พบว่าในปีพ.ศ. 2562 เพียงแค่เฉพาะการแสวงบุญสามารถสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจได้มาก 10,800 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.36 ของมูลค่าการท่องเที่ยวโดยภาพรวมของประเทศ อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวมูเตลู ที่ประเทศใช้เรียกเป็นคำเฉพาะ มีความหมายครอบคลุมไปถึงสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ การแสวงบุญ รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) แบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ 1) มูเตลูที่เป็นสถานที่ ได้แก่ วัด โบสถ์ มัสยิด เช่น วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นต้น ศาลเจ้าและเทวสถาน เช่น ศาลท้าวมหาพรหมเอราวัณ เป็นต้น และรูปจำลองสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น ศาลหลักเมือง เป็นต้น และ 2) มูเตลูที่ไม่ใช่สถานที่ ได้แก่ เครื่องรางของขลัง และพิธีกรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; อ้างถึงในชลลทิพย์ ธีรสุนทรากุล, 2567)

นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในยุคปัจจุบันสามารถสร้างประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาให้มีความน่าสนใจและเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย เช่น การใช้เทคโนโลยี VR และ AR เพื่อนำเสนอประสบการณ์ที่มีความสมจริง การใช้สื่อออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งยังช่วยสร้างรายได้และความยั่งยืนให้กับชุมชนที่เกี่ยวข้องหรือเป็นพื้นที่ตั้งของสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว ดังนั้นชุมชนจึงควรมีการเตรียมความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งในบทความนี้ได้นำเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับ “ฉากทัศน์” ของการปรับตัวและนวัตกรรมในชุมชนท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในยุคดิจิทัล โดยเน้นกลุ่ม

นักท่องเที่ยวสายบุญเตลู่ ผู้ที่มีความเชื่อในศาสตร์แห่งความลึกลับและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจและมองเห็นถึงการปรับตัวและนวัตกรรมที่เกิดขึ้น รวมไปถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่มีต่อชุมชนและนักท่องเที่ยว

บทวิเคราะห์

การท่องเที่ยว เป็นยุทธศาสตร์แห่งชาติในการกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทย โดยข้อมูลจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้เปิดเผยสถิติของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในปีพ.ศ.2566 มีจำนวนกว่า 28 ล้านคน สร้างรายได้กว่า 1.2 ล้านล้านบาท เมื่อรวมกับรายได้จากการท่องเที่ยวของคนไทยในประเทศ รวมรายได้มากถึง 54,400 ล้านบาท (สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, 2567) นอกจากนี้จุดหมายปลายทางยอดนิยมระดับโลกของนักท่องเที่ยวในปีพ.ศ.2565 คือ กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศอินเดีย ญี่ปุ่น และมาเลเซีย ด้วยมาตรการที่ผ่อนคลายในการเดินทางเข้าประเทศตลอดทั้งปี การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (ฐานเศรษฐกิจ, 2565)

จากข้อมูลกรมการศาสนา(ศน.) กระทรวงวัฒนธรรม อ้างอิงรายงานของ Future Market Insight ปี 2565 พบว่า การเดินทางไปสถานที่ศรัทธาต่าง ๆ เป็นที่พึงพอใจ ซึ่งก็ได้เกิดการเชื่อมโยงแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวแนวนี้นี้ ได้รับความนิยมสายบุญเป็นอย่างมาก การท่องเที่ยวเชิงศรัทธากำลังเติบโตและเพิ่มขึ้น, ด้านสถาบันวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์มาสเตอร์การ์ด เผยว่า ในปี 2566 ประเทศไทยติดอันดับ 1 ใน 10 ของจุดหมายปลายทางยอดนิยม เพราะเสน่ห์ที่โดดเด่น, ส่วนข้อมูลไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวไทยในปี 2566 สูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ มาเลเซีย จีน เกาหลีใต้ อินเดีย และรัสเซีย รวมจำนวนแล้วกว่า 20 ล้านคน และข้อมูลสภาการเดินทางและการท่องเที่ยวโลก (World Travel & Tourism Council: WTTC) ระบุว่า ในปี 2567 ภาคการเดินทางโลกมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีอัตราการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ไตรมาสแรกในปีพ.ศ.2567 พบว่าศิลปวัฒนธรรมที่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว อีกทั้งมีความนิยมสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคปัจจุบันนั้นมีความเชื่อมโยงกับธุรกิจความเชื่อและความศรัทธา หรือธุรกิจสายบุญ ถือเป็นธุรกิจที่กำลังมีความเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและในหลายจังหวัดของประเทศไทยได้ใช้กระแสความเชื่อความศรัทธาเป็นจุดดึงดูดรายได้เข้าสู่ท้องถิ่น (สยามรัฐออนไลน์, 2567)

1. ความหมายและความสำคัญ

การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ได้มีผู้ที่ได้นิยามความหมายไว้หลากหลายท่าน ดังนี้

พระปลัดบุญเลิศ กตปุณโญ (2560) กล่าวถึง ท่องเที่ยวเชิงศรัทธาไม่ใช่งานท่องเที่ยวเพียงแค่งานเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้อง แต่เป็นการท่องเที่ยวที่ผูกไว้ด้วยความเชื่อ ความศรัทธา รวมถึงประเพณีทางด้านศาสนา เช่น การเดินทางไปแสวงบุญตามสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ที่มีความลึกซึ้งต่อจิตใจของนักท่องเที่ยว ทั้งยังมีความสำคัญที่ช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนที่เป็นเจ้าของในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มีความศรัทธา

ปรีดา ไชยา (2558) นิยามความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนา (The Religious Tourism) ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในทางศาสนา เพื่อการชื่นชม เพลิดเพลิน เกิดความรู้ความเข้าใจต่อประวัติความเป็นมา เรื่องราวที่มีความสำคัญทางศาสนาในชุมชน ภายใต้พื้นฐานของความรับผิดชอบและการมีจิตสำนึกในการรักษาไว้ซึ่งมรดกทางด้านศาสนาและคุณค่าของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแยกประเภทได้ คือ 1) การแสวงบุญ คือ การเดินทางไปยังสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา เช่น วัดพระแก้วมรกตของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ เมืองเมกกะของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เมืองวาติกันของผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก เป็นต้น 2) การเยี่ยมชมสถานที่ทางศาสนา ได้แก่ การเยี่ยมชมวัดวาอาราม โบสถ์ มัสยิด เพื่อการเรียนรู้และกราบไหว้บูชาสักการะ 3) การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรม เทศกาลหรือกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นโดยชุมชนทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา หรือเทศกาลคริสต์มาส เป็นต้น

การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา เกิดการปรับตัวให้เข้ากับยุคดิจิทัล ด้วยการใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มออนไลน์ที่หลากหลายเพื่อการส่งเสริมและจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะแอปพลิเคชันมือถือที่มีบทบาทที่สำคัญในการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น ประวัติความเป็นมา ช่วงเวลาเปิด-ปิด ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การจองทัวร์ออนไลน์ การสั่งซื้อสินค้าเชิงศรัทธาออนไลน์ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาต่าง ๆ แบบออนไลน์ นอกจากนี้ยังสามารถจองที่พัก ร้านอาหารและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างสะดวกอีกด้วย นั้นแสดงให้เห็นว่า สื่อโซเชียลมีเดียถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญต่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ทั้งเฟซบุ๊ก อิน스타그램 ดิจิต็อก และยูทูบในการเผยแพร่ข้อมูล เรื่องราว ภาพถ่ายต่าง ๆ ที่สวยงาม เพื่อช่วยกระตุ้นและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน ทั้งยังมีการจัดกิจกรรมถ่ายทอดสดผ่านสื่อเหล่านั้น ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมแบบออนไลน์ได้ ไม่ว่าจะอยู่แห่งใดก็ตาม

ส่วนคำว่า มูเตลู ในบทความนี้ขอลำถึง มูเตลู ในนิยามของสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อ รวมไปถึงการบูชาเครื่องรางของขลัง วัตถุมงคล สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และสิ่งเหนือธรรมชาติ เพื่อการเสริมดวง เสริมโชคชะตา และเสริมกำลังใจให้แก่ผู้นับถือบูชา ซึ่งเป็นความเชื่อส่วนบุคคล เช่น มูเตลูด้านการงาน ความรัก และการเงิน เป็นต้น

2. บทบาทของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา

ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ภายใต้ลักษณะของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาอย่างมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการคิดไปจนถึงการติดตามประเมินผล เพื่อการสร้างประสบการณ์ที่ดีและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงการส่งเสริมความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อความศรัทธาของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การขนส่ง ที่พัก ร้านอาหาร ห้องน้ำ ลานจอดรถ การจัดการขยะจากนักท่องเที่ยว ภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาหรือผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา อีกทั้งสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาโดยชุมชนและการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนจากการเปิดต้อนรับนักท่องเที่ยวในระยะยาว

3. การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในยุคดิจิทัล

การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในประเทศไทยที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ และยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันทำให้การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาต้องมีการปรับตัวให้ทันเพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ เช่น วัดโพธิ์ วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร ล้วนเป็นสถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ซึ่งนอกจากจะสร้างรายได้แล้วยังส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการเรียนรู้ทางด้านศาสนาอีกด้วย (ฉลอง พันธจันทร์, 2561)

ในยุคดิจิทัลที่การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาได้รับการสนับสนุนจากเทคโนโลยีที่ทันสมัย ถูกพัฒนาเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวสายมูเตลูได้สะดวกมากขึ้น ตัวอย่างของแอปพลิเคชันที่ได้รับความนิยม ได้แก่ “Google Maps” ที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถนำทางไปยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ได้อย่างสะดวก “TripAdvisor” ที่มีรีวิวและคำแนะนำจากนักท่องเที่ยวที่เคยสัมผัสแหล่งของศรัทธา รวมถึง “Airbnb” ที่นักท่องเที่ยวสามารถจองที่พักใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาได้สะดวกมากขึ้น

การใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality - VR) และเทคโนโลยีความจริงเสริม หรือความเป็นจริงแต่งเติม (Augmented Reality - AR) ในการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาเป็นแนวทางหนึ่งที่มีความน่าสนใจ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวแบบเสมือนจริงและเสริมประสบการณ์ในการท่องเที่ยว ในลักษณะของโลกเสมือน ด้วยการแสดงข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ผ่านอุปกรณ์มือถือ สมาร์ทโฟน ได้อย่างละเอียดแล้ว เทคโนโลยีดิจิทัลยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง

ศรัทธาให้มีความยั่งยืนด้วยการใช้ในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว การลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งช่วยให้การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาได้รับการพัฒนาและเกิดความยั่งยืนขึ้นได้ (พรณิธิดา เหล่าพวงศักดิ์, 2559 อ้างถึงในสายสุนีย์ จับโจร และคณะ, 2562) รวมไปถึงการทำกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยเฉพาะการสร้างสตอรี่ให้มีความน่าสนใจ

อย่างไรก็ตาม การใช้แอปพลิเคชันและแพลตฟอร์มออนไลน์ในหลากหลายรูปแบบเพื่อการรับและนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเมื่อเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา การแนะนำแนวทางการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว เป็นตัวอย่างของการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมความยั่งยืน ซึ่งในงานศึกษาวัดพระแก้ว ในกรุงเทพมหานครเป็นตัวอย่างของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ผ่านการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการจองตั๋วเพื่อเข้าชม การใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์และการสร้างทัวร์เสมือนจริงผ่านเทคโนโลยี VR สะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในยุคดิจิทัลได้มีการปรับตัวและพัฒนาให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและจัดการการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึง การใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมความยั่งยืนและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาให้เกิดความยั่งยืนและมีผลกระทบเชิงบวกในระยะยาว

4. ฉากทัศน์การปรับตัวของชุมชนท่องเที่ยวเชิงศรัทธา

การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ผสมผสานความเชื่อ วัฒนธรรม ศาสนากับการเดินทางของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธานั้น ๆ ทำให้ชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเชิงศรัทธามีบทบาทสำคัญในการต้อนรับและดูแลนักท่องเที่ยวที่มาเยือนสถานที่ท่องเที่ยว ดังนั้นการปรับตัวของชุมชนเหล่านี้ให้เข้ากับยุคดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีจึงมีความสำคัญและจำเป็น เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงศรัทธาสามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยวได้หลากหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูลและบริการแก่นักท่องเที่ยวผ่านออนไลน์ การใช้ระบบการจองออนไลน์ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เช่น 1) ระบบการจองออนไลน์ เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยทำให้การจัดการนักท่องเที่ยวเกิดความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักท่องเที่ยวสามารถจองตั๋วเข้าชมหรือเข้าร่วมกิจกรรมเชิงศรัทธาได้ล่วงหน้า ลดระยะเวลา ลดความแออัด และสร้างความประทับใจ ซึ่งชุมชนสามารถพัฒนาแพลตฟอร์มดังกล่าว เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง 2) แอปพลิเคชันมือถือ สามารถใช้ในการให้บริการด้านข้อมูล และการบริการแก่นักท่องเที่ยวได้ เช่น ประวัติความเป็นมา เวลาเปิด-ปิด กิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งสามารถใช้ในการนำทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาได้สะดวกมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการจองที่พัก ร้านอาหารและพื้นที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) สื่อโซเชียลมีเดียเป็นอีกเครื่องมือที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในเขตพื้นที่ของชุมชน โดยใช้แพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก อิน스타그램 ดิจิต็อก และยูทูบ เพื่อเผยแพร่ข้อมูล เรื่องเล่า ภาพถ่าย ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน รวมถึงการถ่ายทอดสดกิจกรรมเชิงศรัทธาที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมได้ 4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี มีคุณภาพ ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ดังนั้น ชุมชนสามารถพัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวได้ เช่น ที่พัก ห้องน้ำสาธารณะ ร้านค้า ร้านอาหาร สัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือภูมิทัศน์รอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น 5) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการปรับปรุงและพัฒนาระบบการคมนาคมที่สะดวกและมีความปลอดภัย เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกมากขึ้น อีกทั้งชุมชนยังสามารถพัฒนาและเพิ่มเส้นทางการขนส่งที่เชื่อมโยงไปยังสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ใกล้เคียง รวมถึงการจัดหาและการให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยว 6) พัฒนาที่พักหรือ

โฮมสเตย์ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าพักและเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความศรัทธาของคนในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และเป็นการถ่ายทอดความดีงามสู่สาธารณะ 7) นำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะอาหารท้องถิ่น ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและมีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ภายใต้การใช้ทุนหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ของชุมชนในการประกอบอาหาร อีกทั้งมีคุณค่าทางโภชนาการ สุขภาพ มีความปลอดภัยต่อสุขภาพของนักท่องเที่ยว 8) ส่งเสริมความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา โดยการเปิดรับนักท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ของคนในชุมชนและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ให้มีความสมดุล รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมและความยั่งยืนในระยะยาว 9) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาที่ชุมชนสามารถใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชน เพื่อการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดการขยะ การลดการใช้พลาสติก หรือการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาโดยชุมชนอย่างยั่งยืน 10) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาที่มีการบริหารจัดการโดยชุมชน และเพื่อชุมชน ภายใต้หลักการพึ่งตนเองและหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาและสนับสนุนกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชนอย่างแท้จริง รวมถึงการบริหารจัดการในรูปแบบขององค์กรชุมชนที่มุ่งเน้นชุมชนเป็นผู้ดำเนินการภายใต้กระบวนการกลุ่มและการจัดการองค์การที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กรณีศึกษาของวัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหารในกรุงเทพมหานคร เป็นตัวอย่างหนึ่งของการปรับตัวของชุมชนรอบวัดซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา อีกทั้งมีการพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น ระบบการจองออนไลน์ แอปพลิเคชันมือถือ และสื่อโซเชียลมีเดีย ทำให้การท่องเที่ยวที่วัดอรุณฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ส่วนชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวัดอรุณฯ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น เส้นทางเดินเท้าเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหารท้องถิ่นที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ รวมถึงการส่งเสริมการลดผลกระทบต่องuestและนักท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

โดยสรุป การปรับตัวของชุมชนท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในยุคดิจิทัลถือเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาเส้นทางเดินเท้าเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวและมุ่งเน้นความยั่งยืน เหล่านี้ล้วนเป็นแนวทางที่สามารถนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาให้มีความยั่งยืนและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคมในระยะยาว

5. ผลของการปรับตัวและนวัตกรรมต่อชุมชนและนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา เป็นส่วนที่มีความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วในหลายประเทศทั่วโลก การปรับตัวและนวัตกรรมมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ การส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อชุมชนและนักท่องเที่ยวในหลายด้าน บทความนี้จะสำรวจผลกระทบของการปรับตัวและนวัตกรรมต่อชุมชนและนักท่องเที่ยว ดังนี้

5.1 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา สามารถสร้างได้ให้กับชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านการจ้างงาน การพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก โฮมสเตย์ กิจกรรมต่าง ๆ ร้านอาหาร ผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น หากชุมชนมีการปรับตัวและพัฒนานวัตกรรมจะช่วยให้ชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคงมากขึ้น

1) การจ้างงาน การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา เป็นแหล่งในการสร้างงานสำคัญที่สามารถสร้างโอกาสในการจ้างงานให้กับคนในชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกหรือกิจกรรมทางการ

ท่องเที่ยวต่างก็ต้องการแรงงานทั้งในแง่ของการบริการ การก่อสร้าง และการบริหารจัดการ ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสมเพิ่มขึ้นในการมีงานทำในชุมชน

2) การพัฒนาธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาช่วยส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจในท้องถิ่น เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร โฮมสเตย์ และร้านขายผลิตภัณฑ์ชุมชน ของที่ระลึกต่าง ๆ ซึ่งชุมชนสามารถนำเสนอสินค้าทางการท่องเที่ยวที่แสดงถึงอัตลักษณ์ ความเป็นชุมชนของตนเอง ให้แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการทำการตลาดและการบริหารจัดการธุรกิจให้เติบโต และยั่งยืนได้

5.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

การปรับตัวและนวัตกรรมช่วยให้ชุมชนสามารถสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ทั้งยังช่วยให้เกิดความปลอดภัยในการเดินทางของนักท่องเที่ยว เมื่อมาเที่ยวในชุมชน

1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาเส้นทางเข้าถึงหรือการขนส่งที่เชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และการบริการรถรับส่งนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาได้ง่ายและปลอดภัย เช่น การใช้แอปพลิเคชันนำทาง เป็นต้น

2) ที่พัก โฮมสเตย์และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก โฮมสเตย์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น ระบบการจองที่พักออนไลน์ การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ลานจอดรถ ห้องน้ำสาธารณะ ภูมิทัศน์ที่สวยงาม ภายใต้ความเป็นชุมชน ช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจขณะท่องเที่ยวและสามารถตัดสินใจท่องเที่ยวซ้ำได้

5.3 การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม อนุรักษ์ พื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธานั้น ๆ อีกทั้งการปรับตัวและนวัตกรรม เทคโนโลยีออนไลน์ต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชนสามารถเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนตนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1) การจัดกิจกรรมทางศาสนาหรือพิธีกรรม การจัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น พิธีกรรมทางศาสนา งานเทศกาล และกิจกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ช่วยให้นักท่องเที่ยวเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับคนในชุมชนและมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน ก่อให้เกิดความเข้าใจถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการและประชาสัมพันธ์กิจกรรมเหล่านั้น จะช่วยให้การจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น และมีผู้สนใจมากขึ้น

2) การใช้สื่อออนไลน์ การใช้สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียในการเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน ช่วยให้ชุมชนสามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น อีกทั้งชุมชนยังสามารถประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ความเชื่อ หรือความศักดิ์สิทธิ์ในชุมชนให้นักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอกได้รู้จักและอยากเข้ามาสัมผัสหรือเรียนรู้มากขึ้น

5.4 การเพิ่มประสบการณ์ในการท่องเที่ยว

การเพิ่มประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ด้วยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวจะช่วยให้ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่ดี มีความประทับใจ น่าจดจำ และเกิดการท่องเที่ยวซ้ำ รวมถึงการจัดการท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบต่อการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม หรือแม้กระทั่งความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ และก่อให้เกิดความยั่งยืน อย่างไรก็ตาม หากชุมชนหรือพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาปราศจากการบริหารจัดการที่ดีอาจก่อให้เกิดผลกระทบในด้านลบของการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาต่อชุมชนหรือในพื้นที่ ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของคนในชุมชนที่เป็นเชิงพาณิชย์ และวิถีชีวิตเดิมเปลี่ยนแปลงไปเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาก

ขึ้น รวมถึงมองเพียงผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเพียงมิติเดียว (2) เกิดภาวะค่าใช้จ่ายจำนวนมากเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงหรือพัฒนาสาธารณูปการต่าง ๆ ของชุมชน (3) การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาอาจก่อให้เกิดความแออัด วุ่นวายภายในวัด ชุมชนหรือพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชนท่องเที่ยว (4) หากชุมชนมองเพียงผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เพียงด้านเดียวอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับวัฒนธรรมและพิธีกรรมดั้งเดิมของชุมชนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว (5) เกิดปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ ไม่ว่าจะเป็นมลภาวะทางเสียง มลภาวะทางสิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ปัญหาความแออัดของยานพาหนะ เป็นต้น

ข้อค้นพบเชิงวิชาการ หรือองค์ความรู้ใหม่เชิงวิชาการ

การท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวสายมูเตลูมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ก้าวหน้า สามารถสรุปข้อค้นพบได้ ดังนี้

1. การบูรณาการเทคโนโลยีกับประสบการณ์การท่องเที่ยว คือ การนำเทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality) และเทคโนโลยีเสริมจริง (Augmented Reality) ช่วยเพิ่มประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา โดยนักท่องเที่ยวสามารถสำรวจสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ผ่านอุปกรณ์ดิจิทัลได้ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม รวมทั้งการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการจองตั๋วและการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลการวางแผนการท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น
2. การสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัลเพื่อการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาแอปพลิเคชันและเว็บไซต์ที่เน้นการให้ข้อมูลเชิงศรัทธา เช่น ประวัติศาสตร์ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมและกิจกรรมทางความเชื่อ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา รวมถึงการสร้างสรรค์สื่อมัลติมีเดีย เช่น วิดีโอและพอดแคสต์ที่เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และพิธีกรรมทำให้เรียนรู้และรับรู้มีความน่าสนใจมากขึ้น
3. การเชื่อมโยงชุมชนกับนักท่องเที่ยวผ่านช่องทางดิจิทัล โดยชุมชนสามารถใช้โซเชียลมีเดียและแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อโปรโมตสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลและข่าวสารจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ รวมถึงการจัดกิจกรรมออนไลน์ เช่น การถ่ายทอดสดพิธีกรรมต่าง ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมและสัมผัสประสบการณ์ได้จากที่บ้าน
4. การพัฒนาแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาที่ให้ความสำคัญกับการเคารพในความเชื่อต่าง รวมถึงทรัพยากรที่แวดล้อมและเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อนั้น ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจและเคารพต่อสถานที่รูปสักการะ พิธีกรรม และการปฏิบัติอันศักดิ์สิทธิ์และชุมชนมากขึ้น
5. การสร้างนวัตกรรมในการบริการการท่องเที่ยว ในลักษณะของการนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ในการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว เช่น การยืนยันตัวตนและการทำธุรกรรมทางการเงิน ช่วยเพิ่มความปลอดภัยและความโปร่งใส การพัฒนา AI Chatbot สำหรับให้บริการข้อมูลและตอบคำถามนักท่องเที่ยว ทำให้บริการมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาในยุคดิจิทัลที่ทั้งเพิ่มประสบการณ์การท่องเที่ยว ผสานกับการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน

บทสรุป

การท่องเที่ยว เป็นยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่ช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้หลักให้กับประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว ประมาณ 54,400 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 44 จากปีที่ผ่านมา อีกทั้งมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากกว่า 28 ล้านคนและมีรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 1.2 ล้านล้านบาท ซึ่งกรุงเทพมหานคร เป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวมาเยือนที่มากที่สุดในโลก การท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่ได้ถูกจำกัดเฉพาะการเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวทั่วไป แต่รวมถึงการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ความ

เชื้อและแรงศรัทธาต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว เพื่อสัมผัสประสบการณ์ทางจิตวิญญาณและเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งช่วยให้เกิดการหมุนเวียนและการสะพัดของรายได้ในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธา ดังนั้น การจัดการท่องเที่ยวที่ดีและการส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยภาพรวมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องได้รับการวางแผนและการจัดการที่ดี เพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืนในระยะยาว ด้วยการมุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการท่องเที่ยว รวมถึงมุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างภาคชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่เป็นสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาที่ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของตนเอง ด้วยทุนทางสังคมและทรัพยากรชุมชนที่มีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ภายใต้การพึ่งตนเองและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความเหมาะสมกับชุมชนให้มากที่สุด เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญที่ผลต่อทุกระบบในสังคมไทย จึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การเติบโตที่ยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- ฉลอง พันธจันทร์. (2561). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวิปัสสนากรรมฐานของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อีสานตอนกลาง กรณีศึกษา จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม*, 7(1), 243-267.
- ชลาทิพย์ ธีรสุนทรากุล. (2567). ยกทั้ง “อีสาน” โกอินเตอร์ ฮับท่องเที่ยวสายมู 418 แห่งรับเทรนด์ตลาดมูทั่วโลกโต 1.4 ล้านล้าน. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2567, จาก https://workpointtoday.com/esan-economy-sacred-tourism/#google_vignette
- ฐานเศรษฐกิจ. (2565). “ไทย” ติดอันดับ 4 จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่ต่างชาติ “อยากมา” มากที่สุดในโลก. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.thansettakij.com/world/523806>
- บุญเลิศ กตปุญโญ (สุทธิมาลย์), พระปลัด. (2560). *การจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธ: กรณีศึกษา วัดใหญ่บางพลากด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์. (2559). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวประชาคมอาเซียน จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 10(21), 35-49.
- วีระศักดิ์ โควสุรัตน์. (2562). รายได้ท่องเที่ยวไทย สูงเป็นอันดับ 4 ของโลก. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.bltbangkok.com/News/>
- สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์. (2567). *เปิดตัวเลขเที่ยวไทย ปี66 ทะลุพุ่ง 28 ล้านคน รวบรวมรายได้ 54,400 ล้านบาท*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2567, จาก <https://radiothailand.prd.go.th/th/page/item/index/id/1>
- สยามรัฐออนไลน์. (2567). *เที่ยวตามรอยเส้นทางธรรมแห่งศรัทธา*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2567, จาก <https://siamrath.co.th/n/506390>
- สร้อยพร สุริยชัย. (2561). *ศักยภาพของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต). สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและบริการแบบบูรณาการ กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สายสุนีย์ จัปโจร และคณะ. (2562). การศึกษาปัจจัยที่มีต่ออุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวทางพุทธศิลป์ในอำเภอปักธงชัย

จังหวัดนครราชสีมา. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 13(1), 83-96
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). ท่องเที่ยวสายมูเดลุ โตต่อเนื่อง คาด 10 ปี พุ่งแตะ 1.4 ล้านล้าน.
สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.thansettakij.com/business/economy/566036>